

Het eiland voor Knokke-Heist ruimer bekeken

Figuur 1. : Overzichtskartaal met de reeds bestaande en mogelijke bestemmingen voor onze kust (bron: brochure 'Er beweegt wat op zee ed. 2015' uitgegeven door FOD Volksgezondheid, veiligheid van de voedselketen en leefmilieu).

De verandering van het klimaat, ook wel het broeikaseffect genoemd, krijgt meer en meer een impact op ons leven. De zeespiegel stijgt en dit proces zal hoogstwaarschijnlijk nog sneller gaan in de komende jaren. De weerkaatsing van licht door de poolkappen zal verdwijnen, waardoor de temperatuur nog sneller zal stijgen. Het smeltwater en bijkomend thermisch effect met uitzetting van het water tot gevolg, zal de zee nog sneller doen stijgen. Dit zal gepaard gaan met grotere stormen. Dit artikel lijkt het begin van een SF-roman, maar helaas.

Als oplossing overweegt de federale overheid om een eiland voor de kust te plaatsen. Eilanden spelen een belangrijke rol bij de ontwikkeling van een zeeveringsstrategie om de kustregio op lange termijn bestand te maken tegen de gevolgen van de klimaatverandering en zeespiegelrijzing. Individuele eilanden kunnen bijdragen aan andere doelstellingen en kunnen in de toekomst verder uitgebouwd worden als onderdeel van een nieuwe zeevering.

Na alle heisa rond het proefeiland voor de kust van Knokke-Heist proberen we dit hier in een ruimer kader te plaatsen.

Wie is waarvoor verantwoordelijk?

De complexe staatsstructuur leidt tot verschillende verantwoordelijkheden.

1. Op federaal niveau is de staatssecretaris voor de Noordzee verantwoordelijk voor de invulling van het ruimtegebruik in de territoriale wateren. Dit zijn o.a.:

- beheer van vaartroutes en geulen,
- beheer van visserijgronden,

- plaatsen voor windmolens, kabels, e.a. infrastructures,
- beslissingen over zandontginning en slibstorten,
- en natuurlijk ook nog de kustverdediging.

2. Op regionaal niveau is de Vlaamse minister van Openbare Werken o.a. verantwoordelijk voor de bereikbaarheid en uitbouw van de havens, onderhoud van dijken en jaarlijkse zandopspuitingen en strandniveleeringen.

Op federaal niveau werd dit voorjaar de herziening gelanceerd van het Marien Ruimtelijk Plan (MRP). Dit is een "zee-equivalent" van een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) op land. In het kader van de opmaak van het nieuwe MRP is er een publieke bevraging. Het bestaande MRP loopt nog tot 2020. Het nieuwe moet dienst doen tussen 2020 en 2026. Parallel daarmee loopt ook nog het langetermijnonderzoek Visie 2050. Dit legt de beleidsvisie vast. De praktische regeling van deze visie wordt op korte ter-

mijn door de MRP's uitgevoerd.

Overzicht Noordzee 2050 tegenover het MRP (bron: 'Langetermijnvisie Noordzee 2050' uitgegeven door Think Tank Noordzee, uitgegeven op 20/12/2017).

Wat staat er in het MRP rond de proefzone?

Op het vlak van zeevering, overstromingen en droogte leidt dit tot volgende doelstellingen:

- De doelstellingen uit het Masterplan Kustveiligheid kunnen in hun volledigheid worden uitgevoerd; Marien Ruimtelijk Plan – Bijlagen – Bijlage 2 20 - Er wordt ruimte gereserveerd om de ver-

schillende pistes voor toekomstige zee-wering te onderzoeken en de gekozen piste uit te voeren;

- de bouw van een testeiland wordt enkel toegelaten onder de volgende voorwaarden:
  - ◊ Er wordt een risicoanalyse opge-maakt waarvan de vorm en de inhoud goedgekeurd zijn door de minister bevoegd voor het mariene milieu, op basis van een advies van DG Leefmilieu, BMM (Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee) en Defensie.
  - ◊ Voor de bouw en het beheer van het testeiland moet, als activiteit van burgerlijke bouwkunde, een milieu-vergunning en -machtiging conform de wet worden bekomen.
  - ◊ Het project van testeiland is voorge-legd aan de raadgevende commissie voor een niet-bindend advies.
  - ◊ Het testeiland wordt bij de volgende herziening van dit besluit geëvalu-eerd. Indien de milieu-impact of de impact op ander ruimtegebruik niet opweegt tegen de baten, wordt de zone in oorspronkelijke staat her-steld.

In het nieuwe MRP worden een aantal ideeën van het masterplan Vlaamse Baai-en uit 2014 opgenomen. In dit masterplan zit ook een verwijzing naar het Kappa-plan van Natuurpunt verwerkt. Dit vertrekt van een natuurlijker kustverdediging, de uitgebreide versie werd gepresenteerd op het kustforum in 2017.

In 'Eerst ecosysteemvisie, dan spreken over eilanden' stelde Natuurpunt op 25 februari 2016 zich ook kritisch op om niet zomaar eilanden voor de kust te voorzien. Er was toen sprake van een eiland met jachthaven voor de kust van Knokke-Heist, verbonden met een loopbrug naar het vaste land. Verder bleek er onenigheid tussen Vlaams minister Weyts en federaal staatssecretaris Tommelein onder wiens bevoegdheid de eilanden vielen. Natuurpunt stelde toen

dat er geen opbod aan wilde plannen zonder onderbouwing kon zijn en stelde verder dat de kust een fragiel ecosysteem is waarvan mensen en dieren afhankelijk zijn.

Er werd toen inspraak gevraagd en antwoorden op de vragen als:

- Wat is de impact op het ecosysteem van de kust?
- Is er daadwerkelijk en op lange termijn een positieve impact op de noodzakelijke kustbescherming?

“De natuurlijke zand-banken dicht bij de kust remmen de grote golven aan hun basis af voor ze aan land komen.”

Zonder antwoorden op die vragen kon er geen draagvlak zijn bij Natuurpunt voor kunstmatige eilanden.

Bemoedigend voor een natuurlijker kustbescherming is dat alle partijen in Knokke-Heist het standpunt van Natuurpunt onderschrijven en ook een door Natuurpunt voorgesteld alternatief durven promoten: duin voor dijk, waarbij nieuwe duinen de zeedijk en achterliggende gebouwen beschermen.

Door de complexe staatsstructuur is het nu mogelijk dat de Vlaams minister bevoegd voor kustverdediging een vorm van verdediging als zeker naar voren schuift, zonder rekening te houden met z'n federale confrater voor de mariene ruimtelijke ordening. Hij moet bij zijn federale collega wel de vergunningen vastkrijgen om zijn ideeën te kunnen uitvoeren. Als uit de onderzoeken dus blijkt dat de impact van een nieuw eiland of eilanden voor de kust op het mariene ecosysteem, de economie of de kustbescherming een negatief effect heeft of als er geen positieve effecten te

bewijzen zijn, dan kan er geen vergunning gegeven worden.

Los hiervan moeten we opmerken dat er nog andere praktische problemen opduiken rond het opspuiten van één (of meerdere) eiland(en), nl. de schaarste aan bruikbaar zand. De natuurlijke zandbanken dicht bij de kust remmen de grote golven aan hun basis af voor ze aan land komen. Dit is een natuurlijk proces dat de overheid niks kost. Dit zand kan op twee manieren verdwijnen. Enerzijds voor zandopspuitingen voor het eiland of voor het strand, anderzijds voor de bouwsector. Vandaag worden miljoenen kubieke meter grof zand opgediept voor de bouwsector. Deze ontginning gaat sneller dan er op natuurlijke manier bijkomt.

Ook de zeevaart eist een tol. Zand voor de uitdieping van vaargeulen wordt benut in de bouwsector. Dat is op zich zeker geen probleem. Grotere geulen laten dus grotere schepen toe, maar ook grotere golven. Voor Oostende werden de stormgolven 10% hoger nadat de zandbank voor de haven dieper doorsneden werd. M.a.w. de menselijke activiteiten in zee maken het probleem nog groter.

Het is echter fout te denken dat het eiland voor de kust reeds in een besliste fase zit en definitief tot het einde der tijden is. Alle factoren worden afgewogen en éénmaal voorzien kan ze nog altijd tijdelijk zijn als blijkt dat ze niet voldoet aan het doel. Het eiland zal waarschijnlijk beperkt zijn in hoogte, zodat de impact op het uitzicht op zee eerder beperkt is. Natuurpunt is enkel voorstander van een eiland als er een positief langetermijneffect is op de kustverdediging en een beperkte impact op het ecosysteem van de kust.

Dit artikel is slechts een notendop van heel wat informatie. Wie zich verder wil verdiepen kan voldoende vinden via de linken op de pagina hiernaast.

[Alles over het MRP](#)

[Think tank North Sea](#) is een denktank met belanghebbenden met uiteenlopende achtergronden en vertrekt steeds vanuit de wetenschap om aansluiting te zoeken bij de grote maatschappelijke uitdagingen. [Hier](#) vind je het lange termijnonderzoek visie 2050' te vinden.

Het MRP is ook gebaseerd op "[Masterplan Vlaamse Baaieren - Metropolitaan Kustlandschap](#)". Dit is een pdf waarin de toekomstproblematiek van de Vlaamse kust wordt beschreven, met concrete maatregelen om de kustregio aan te passen aan de verwachte zeespiegelstijging en de extremere weersomstandigheden in 2100.

[Klik hier voor informatie over natuurlijke kustbescherming en veerkrachtig kustbeheer.](#) Deze informatie komt uit een kustforum op 23/10/2017.

[Ook op de MO website vind je interessante info, met als titel l'‘Toenemende zandwinning bedreigt Vlaamse kust’.](#)

Stefaan Brinckman en Bart Denys